

Kora újkor (1492-1789) – TRO1016

topográfiai beugró kollokviumra

1. Ceuta, Tanger, Azori-szigetek

→ a portugál gyarmatbirodalom részei

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Ceuta	Marokkói Királyság	1415. augusztus 21-én a portugálok a Hanza hajók támogatásával elfoglalták a Marokkói Királyság északi részén található Ceutát, ami ma Spanyolországhoz tartozik.	Marokkó
Tanger	Marokkói Királyság	A Marokkói Királyság területén 1467-ben elfoglalták a portugálok a stratégiaiilag rendkívül fontos Tanger kikötőjét, 1471-ben erődöt is építettek itt. Ez lehetővé tette, hogy a Gibraltáron áthaladó hajó- és kereskedelmi forgalmat ellenőrizzék.	Marokkó
Azori-szigetek	Azori-szigetek (a portugál gyarmatbirodalom részeként)	A nyolc szigetből álló szigetcsoport pacifikálása 1427-1431 között kezdődött meg és 1456-ra zárult le. A szigeten gabonatermesztéssel, szarvasmarha- és juhtenyésztéssel foglalkoztak a portugálok.	Azori-szigetek (ma is Portugáliához tartozik)

2. Elmina, Zöldfoki-szigetek

→ a portugálok a nagy földrajzi felfedezések I. szakaszában alapítják a telepeket

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Elmina	Afrika; a Guineai-öböl partvidéke (Arany- part)	A portugálok 1482-ben itt erődített telepet alapítottak, innen rabszolgákat szállítottak a brazil cukornádültetvényekre; emellett az aranykereskedelem központja is. 1637-ben a WIC elfoglalja.	Ghána
Zöld-foki-szigetek (=Verde-szigetek)	Zöld-foki-szigetek (a portugál gyarmatbirodalom részeként)	Pacifikálása 1461-62-ben Diego Afonso kapitány vezetésével kezdődött. A nyolc nagyobb és négy kisebb szigetből álló szigetcsoporthoz a portugálok cukornádat és szőlőt termesztettek, állattenyésztéssel és sóbányászattal foglalkoztak.	Zöld-foki Köztársaság

3. Szenegál, Niger, Kongó folyók, Luanda

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Szenegál folyó	Nyugat-Afrika	1445-ben a portugálok eljutottak a Szenegál vagy Arany-folyóhoz és megkezdődött az aranybehozatal Lisszabonba.	3 ország területén: Mali, Mauritánia és Szenegál
Niger folyó	Nyugat-Afrika	Diego Gomez 1469-75 között a Pálma-foktól elindulván a Niger folyóig jutott, ami az aranymosás egyik fontos színhelye volt.	Guinea, Mali, Niger, Nigéria
Kongó folyó	Nyugat-Közép-Afrika	Diego Cao 1482-83-ban felhajózott a Kongó-folyón és a torkolatától déli irányban, a part mentén 500 mérföldet tett meg és eljutott a mai Angolába. A folyón 1483-ban támaszpontot létesítettek.	Kongói Demokratikus Köztársaság, Közép-afrikai Köztársaság, Kongói Köztársaság
Luanda	Afrika (portugál gyarmat)	A portugálok 1576-ban hoznak itt létre erődített telepet. 1641-1648 között a WIC kezén volt. A brazil cukornádültetvényeket innen látták el rabszolgával.	Angola

4. Sofala, Malindi, Mombasa

→ a IX. században arabok által alapított kereskedő-kikötővárosok Kelet-Afrikában

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Sofala	Afrika, Monomotapa állam arany- és rézkereskedelmének központja	Francisco de Almeida 1505-1507 közötti expedíciója során elfoglalja a várost.	Mozambik
Malindi	Afrika	Vasco da Gama 1497-1499 közötti expedíciója során Malindiben fogadja fel Ibn Majid navigátort, akinek a segítségével eljut Indiába.	Kenya
Mombasa	Afrika	Francisco de Almeida 1505-1507 közötti expedíciója során elfoglalja a várost.	Kenya

5. Goa, Cochin, Calicut

→ a feketebors, gyömbér és pamuttextíliák exportjának központjai

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Goa	India (nyugati part)	Afonso de Albuquerque-nek 1510-ben mintegy 1 éves ostrom után sikerül bevenni a várost, alkirályi központ lett. Egészen 1961-ig a portugáloké marad.	India
Cochin	India (Malabar-part)	Vasco da Gama 1503-ban kereskedelmi telepet alapít, 5 hajót pedig a városban hagy az Arab-tenger ellenőrzésére. 1663-ban elfoglalta a VOC.	India
Calicut	India (Malabar-part)	Afonso de Albuquerque 1512-ben eléri, hogy Calicutban erődített telepet építhessenek a portugálok.	India; mai neve: Kozsíkóde

6. Colombo, Ceylon szigete

→ Afonso de Albuquerque 1509-1515 közötti terjeszkedése által érintett helyszínek

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Colombo	Ceylon szigete	Albuquerque 1518-ban kereskedelmi telepet alapít a városban.	Srí Lanka
Ceylon szigete	A portugál gyarmatbirodalom része	Albuquerque 1511-ben kezdi meg a sziget elfoglalását, amely akkor és ma is fontos fahéjlelőhely. 1638-1658 között az egész sziget, mind a hat portugál telep a VOC kezébe került.	Srí Lanka

7. Malakka

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Malakka	Ázsia (Sziám)	A portugálok 1511-ben elfoglalják, 1515-ben pedig erősített telepet hoznak itt létre. A dél-ázsiai selyem- és fűszerkereskedelem központja. 1641-től a VOC kezébe került.	Szingapúr

8. Macao

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Macao	Kínai Császárság	A kínai császár engedélyével 1557-ben kereskedelmi telepet alapítanak a portugálok, de erődöt nem hozhatnak létre. A telep 1999-ig működött.	Kína

9. Molukkák (Fűszer-szigetek)

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Molukkák	A 16. században a portugál gyarmatbirodalom része	A Fűszer-szigeteken szegfűszeget és szerecsendiót termesztnek; a portugálok itt 1513-ban kezdték meg a terjeszkedést Ternate elfoglalásával. A XVII. században a VOC kezére került.	Indonéziához tartozik

10. Batávia

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Batávia	A VOC dél-ázsiai gyarmatbirodalmának központja (Mataram állam területe, Jáva szigete)	1619-ben a VOC elfoglalja és erősített telepet hoz itt létre	Jakarta

11. Manila

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Manila	spanyol gyarmatbirodalom része (Fülöp-szigetek)	II. Fülöp utasítására 1562-ben expedíciót indítottak a Fülöp-szigetek elfoglalására és gyarmatosítására. Manila 1571-ben kerül spanyol kézre. Ez az ún. Háromszögkereskedelem központja, 1762-ben a britek elfoglalják.	Fülöp-szigetek (főváros)

12. Új-Anglia

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Új-Anglia	Új-Anglia (New England)	A 17. század első felében puritánok hozzák létre az észak-amerikai gyarmatokat: Massachussets, New Hampshire, Connecticut, Rhode Island. New Hampshire koronagyarmat, Connecticut és Rhode Island önkormányzati gyarmatok.	USA

13. Új-Franciaország, Montreal, Quebec

→ a francia gyarmatbirodalom részei

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Új-Franciaország	Észak-Amerika francia gyarmata (1629-1763)	1629-től 1763-ig francia gyarmat, ide tartozik a Szent Lőrinc-folyó völgye, Acadia, Új-Skócia és New Foundland. 1763-ban a britek elfoglalják	Kanada
Montreal, Quebec	Új-Franciaország	Cartier a mai Montreal és Quebec helyén alapítja telepét; ekkor még sikertelenül. 1608-ban (Quebec) és 1642-ben (Montreal) Champlain fog életképes kolóniát alapítani.	Kanada

14. Jamestown

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Jamestown	Virginia angol gyarmat	1607-ben a Londoni Virginia Társaság alapítja a telepet, nevét I. Jakab angol uralkodóról kapta.	USA

15. Új-Amszterdam

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Új-Amszterdam	Új-Hollandia	A WIC legjelentősebb kolóniája, amelyet 1626-ban alapítottak. 1664-től New York.	USA

16. Philadelphia

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Philadelphia	Pennsylvania	William Penn alapítja 1682-ben; itt minden vallásüldözött menedéket kap.	USA

17. Florida

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Florida	A spanyol gyarmatbirodalom része (Amerika)	Juan Ponce de León 1513-ban feltérképezte Florida partjait.	USA

18. Recife és Porto Seguro

→ Dél-Amerika spanyolok által történő gyarmatosításához kapcsolhatók

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Recife	Brazília Alkirályság	Coelho kapitány 1501-1503 közötti expedícióján (Amerigo Vespucci is résztvevője) a Recifénél található foktól a partvonalon lefelé hajózva eljut a Rio de Janeiróig. Recife a cukorfinomítás központja.	Brazília
Porto Seguro	Brazília Alkirályság	Azon a helyen, ahol Cabral 1500-1503 közötti expedícióján elsőként kikötött, a portugálok Porto Seguro néven telepet alapítottak.	Brazília

19. Rio de Janeiro

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Rio de Janeiro	Brazília Alkirályság	A portugálok a Január-folyónál 1565-ben alapítják a várost. A folyó elnevezése Amerigo Vespuccitól származik.	Brazília

20. La Plata, Buenos Aires

→ Buenos Aires a La Plata folyó torkolatánál alapították

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
La Plata folyó	La Plata Alkirályság	A folyót a portugál Diaz de Solis fedezte fel 1517-ben.	Argentína
Buenos Aires	La Plata Alkirályság	Spanyolok alapították a várost a La Plata folyó torkolatánál. 1535-ben még sikertelen, 1580-ban sikerül II. Fülöpnek a tartós alapítás.	Argentína

21. Magellán-szoros, Tűzföld, Drake-átjáró

→ Francis Drake 1577-1580 közötti hajóútja során érintette ezeket a helyszíneket

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Magellán-szoros	Dél-Amerika	F. Magellán a Föld körüli útján (1519-1521) kelt át a róla elnevezett szoroson, ami Dél-Amerikában, Tűzföld és Patagónia között fekszik.	Chile
Tűzföld	Dél-Amerika	F. Drake a Magellán-szorosból kihajózva a Tűzföld felé hatalmas viharba keveredett, ami szeptember 7-től október 28-ig tartott. A szigetet Magellán nevezte el.	Egy része Chiléhez, egy része Argentínához tartozik
Drake-átjáró	Dél-Amerika	F. Drake 1578-ban bizonyította be az Atlanti- és a Csendes-óceánt összekötő átjáró létezését: ez a Drake-átjáró, ami a Tűzföldtől délre van.	Dél-Amerika

22. Hispaniola

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Hispaniola	Karib-tenger térsége, a Nagy-Antillák szigetcsoport része / Nyugat-India	Első hajóútján itt ért partot C. Colombo; ő adta ezt a nevet a szigetnek. Kolonizációja 1493-ban kezdődik meg, ez az Isabella-telep.	Két ország található a területén: Haiti és a Dominikai Köztársaság. A Nagy-Antillák része.

23. Lima, Callao

→ Callao Lima kikötője

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Lima, Callao	Peru Alkirályság	Az „ezüstflotta” Lima kikötőjéből, Callaoból szállítja Sevillába a Potosiból bányászott ezüstöt. Mindkettőt F. Pizzaro alapította.	Peru

24. Potosi

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Potosi	La Plata Alkirályság	Potosi a spanyolok által 1545-ben alapított város, amit egy „ezüsthegy” lábánál hoztak létre. Innen az 1570-es évektől az 1620-as évekig évente 260 tonna ezüstöt bányásznak.	Bolívia

25. Mexikóváros

Helyszín	Hol volt ekkor?	Milyen esemény köthető hozzá?	Hol található ma?
Mexikóváros	Azték Birodalom	A várost aztékok alapították Tenochtitlán néven, amelyet Cortez 1521-ben leromboltatott. Ennek a helyén jött létre Mexikóváros.	Mexikó